

MAGYAR LAPOK

Igazgató és felelősszerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R-T.**
Törvénytörvényes bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárlás Elemér**

Márton Áron püspök átvette a nagyváradai egyházmegye kormányzását

Feladatainkat Isten akarata szerint kell végeznünk
— mondotta az új apostoli kormányzó

Nagyvárad. Saját tud. Lapunk keddi száma már közölte, hogy a Fiedler István püspök lemondásával megürrült szatmár-nagyváradai egyesített püspökségek ideiglenes kormányzását Márton Áron gyulafehérvári megyéspüspökre bízta apostoli kormányzói minőségben. Azt is megírtuk, hogy Márton Áron megyéspüspök, apostoli kormányzó szerdán délelőtt Nagyváradra jön, hogy megbízó levelét bemutassa és a két egyházmegye kormányzását átvegye.

Márton Áron megyéspüspök, apostoli kormányzó szerdán délelőtt egy negyed 11 órakor gépkocsival érkezett meg Nagyváradra dr. Nagy Jenő püspöki titkár kíséretében. A Főpásztor a püspöki palota püspöki lakosztályában szállott meg, majd röviddel utána a székesegyház kanonoki sekrestyéjébe ment át, hogy a káptalannak bemutassa a Szentszéktől nyert megbízó levelét.

Bemutatkozás a székeskáptalan előtt

A Főpásztort Gresinszky Antal nagyprépost mutatta be a káptalan egybegyűlt tagjainak. Ezután felolvasta megbízólevelét, amelynek szövege a következő:

N. 5164/39.
Bukarest, die 14 Decembris 1939.
Nunciature Apostolique
en
Roumanie.
Administration Apostolicae Decretum.
Quum Exc. P. D. Stephanus Fiedler, Episcopus Satumariensis et Magnovaradinensis, va-

letudinis causa Suarum Dioecesium dimissiones remiserit, sub die 30 Novembris 1939, Nos Andreas Cassulo, Archiepiscopus Leontopolitanus in Augustamnica, Nuntius Apostolicus in Romania, Auctoritate Apostolica ad id accepta, ad memoratarum Dioecesium administrationi consulendum, praesenti Nuntiaturae Apostolicae Decreto, nominamus et constituimus Exc. P. D. Aaron Márton, Episcopum Alba Juliensis Administratorem Apostolicum eandem Dioecesium Satumariensis et Magnovaradinensis, ad nutum Sanctae Sedis, cum omnibus iuribus, facultatibus et officiis, quae huc nuncii ad normam iuris communis competunt. — Datum Bucarestini, ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae, die 14 Decembris 1939. Andreas Cassulo, Archiepiscopus Leontopolitanus, Nuntius Apostolicus. A. Boretini, a secretis Nuntiaturae Apostolicae. — L. S.

A fenti latin szöveg lényeges tartalma az, hogy nagyméltóságu Fiedler István szatmári és nagyváradai püspök egészségi okokból egyházmegyéjéről lemondván, Cassulo András pápai nuncius az Apostoli Szentszék megbízása alapján nagyméltóságu Márton Áron gyulafehérvári püspököt kinevezte apostoli kormányzóvá az említett egyházmegyék élére. A kinevezés hatálya a Szentszék további intézkedéséig tart, „minden joghatósággal, lelki hatalommal és kötelességgel, mely ezt a hivatalt az általános egyházjog szabályai szerint megilleti.” A kinevezés Bucarestben kelt, 1939. december 14-én.

Gresinszky nagyprépost üdvözlő szavai és az apostoli kormányzó válasza. Meghatott emlékezések mindkét beszédben Fiedler István püspökről

A megbízólevel felolvasása után és miután a káptalan a Szentszék intézkedését tudomásul vette, a Főpásztor letette az előírt hivatalos esküt. Az eskütétel után Gresinszky Antal nagyprépost köszöntötte a nagyváradai egyházmegye új apostoli kormányzóját:

— Mély hódolattal és engedelmisséggel fogadjuk az apostoli Szentszék intézkedését, — mondotta, — hogy szeretett Főpásztorunkat felmentette apostoli hivatalától és egyidejűleg Nagyméltóságodat apostoli kormányzóvá nevezte ki. Nagy fájdalommal búcsúzunk apostoli lelkü püspöküktől, aki hivatalának átvétele óta egy újmás ígénytelenségével és buzgóságával viselte a vele járó, szinte emberfölötti terheket. Hogy pedig működése ered-

ménytelen nem volt, azt művei bizonyítják.

— Voltak Nagyváradnak nagynevű, tevékeny és jótékony püspökei, de amióta Fiedler István püspököt megismertük, csak azóta tudjuk, hogy mi az igazi, krisztusi értelemben vett apostoli lelkület. Mi megnyugodtunk az intéz-

Az egyházmegyei papság fogadása a díszteremben. Az apostoli kormányzó részletesen méltatta Fiedler püspök érdemeit

A megbízólevel bemutatása után Márton Áron püspök a püspöki palota dísztermében fogadta a nagyváradai egyházmegye kerületeinek espereseit és a nagyváradai papságnak és szerzeteseknek képviselőit.

kedésben, mert tudjuk, hogy a Gondviselés intézi a sorsokat, egyénekét és közösségeiket egyaránt.

— A Gondviselés intézkedése volt tehát az is, hogy az apostoli Szentszék Nagyméltóságodat nevezte ki a két egyházmegye apostoli kormányzójává. Amikor Nagyméltóságodat püspökké neveztek ki, tudja, hiszen meg kellett éreznie, hogy mindenütt, tehát a mi körünkben is, őszinte, tiszta örömet kellett ez az intézkedés. Mi innen a távolból tisztelettel és szeretettel követtük az eseményeket. Sok ima szállott innen, a mi körünkben is püspöki szentelésére.

— Amikor pedig edesanyját temette Nagyméltóságod, — folytatta Gresinszky Antal — biztosíthatjuk, hogy a nagyváradai egyházmegyében nagyon sok szentmise mementójában fohászokdalt az elhunyt lelkiúdvéért. Ezért elhíheli Nagyméltóságod, hogy nemcsak tisztelettel és engedelmisséggel, hanem szeretettel is fogadjuk, amikor mint apostoli kormányzó jön közeink. Kérjük, hogy szintén szeretettel viszonozza a mi szeretetünket.

Gresinszky Antal meglehetősen közvetlen köszöntő beszédére Márton Áron megyéspüspök, apostoli kormányzó bensőséges szavakkal válaszolt. Megköszönte a belé helyezett bizalmat, különösen pedig azt, hogy a száraz jogi kapcsolatokon felül az egyházmegye vezető testülete a szeretetét hozza elé és kínálja fel neki.

— Isten kezében vagyunk, — mondotta — és mi tudjuk, hogy Ő irányít mindent és Ő vigyáz mindnyájunkra. Tudjuk azt is, hogy nekünk kötelességünk a reánk bízott feladatokat az Ő akarata szerint elvégezni. Nem tudom szavakban kifejezni, hogy milyen érzelmekkel küzdöttem, amikor a megbízást megkaptam és milyen érzelmekkel küzdök most, amikor a nagyméltó egyházmegye vezetőtestülete előtt esküt tettem, amikor attól a püspöktől veszem át egy egyházmegye kormányzását, aki szentelő püspököm volt, akit az én egyházmegyéim papjai és hívei is megismertek és megtanultak szeretni, aki a mi Mailáth püspökünknek mindig készségesen segített, valahányszor arra szükség volt.

— Igyekszem azt az időt, amelyet a Szentszék számomra ennek az egyházmegyének a kormányzásában enged, minél jobban felhasználni, — mondotta még a Főpásztor. — Köszönöm a támogatás ígérletét. Szeretném munkával, tetteikkel megfizetni.

Ezután Gresinszky Antal nagyprépost a káptalan nevében kijelentette a megbízólevel tudomásvételét és az új apostoli kormányzó eskütételének a megtörténtét.

A Főpásztor szeretetteljes szavakkal fordult az egybegyűltekhez. Megható szavakkal búcsúztatta Fiedler István lemondott püspököt. Felsohelt a távozó püspök sok-sok érdemét, alkotásait és azok közül különösen melegen beszélt a

tavalyi egyházmegyei zsinat megtartásával szerzett érdemeiről.

A papság képviselőihez intézett szavaiban atyai jóssággal és a Főpásztor nagy felelősségének a tudatával kérte az egyházmegye papságának a bizalmát, engedelmisségét és megértő együttműködését.

— Ugy jöttem ide, — mondotta — mint hogyan mi erdélyiek szoktunk: felemelt szemekkel és a szívben szeretettel. Remélem, hogy megbízatásom idejére viszontszeretetre fogok találni.

Márton Áron püspök szavaira a papság nevében Lestyán Endre kanonok, székesegyházi esperes-plébános válaszolt.

— Bár nagyon fáj szeretett püspökünk távoztása, — mondotta, — mégis vigasztal és megnyugtat az, hogy Nagyméltóságod tölti be az ő helyét. Sietek kijelenteni, hogy atyai jóssággal teljes szavait, intelmeit az egyházmegye papsága készséges szívvel fogadja.

Beszéde után az egybegyűlt papság lelkesen áldotta a Főpásztort, majd áldása után végetért az

egyházmegye kormányzásának átvétele és az egyházmegyei papság bemutatkozása.

A Főpásztor a délutáni órákban gépkocsijával továbbutazott Szatmárra, ahol ugyanígy sorrendben és formalitásokkal fog végbemenni a szatmári egyházmegye kormányzásának az átvétele.

A nagyváradai egyházmegye új püspöki helynökei

Nagyvárad. Saját tud. Lapzártakor kapta a „Magyar Lapok” illetékes helyről az értesítést, hogy Márton Áron megyéspüspök, a nagyváradai egyházmegye apostoli kormányzója a nagyváradai egyházmegye területére a főpapi ténykedések végzésére helynökévé Molnár Kálmán preláts kanonokot nevezte ki.

Ugyancsak Molnár Kálmán preláts kanonokot bízta meg az apostoli kormányzó az egyházmegyei főtanfelügyelői tisztséggel.

Általános püspöki helynökévé az egyházkormányzati ténykedések elvégzésére dr. Schriffert Béla apátkanonokot nevezte ki az apostoli kormányzó.

P. I.

János József S. J.

A szellem

A kor izgatón nagy problémáját tárgyalja: az anyagi valóságtól különböző szellemi valóság fogalmát és fenomenológiáját s annak különböző jelentkezéseit. Szerzője a magyar tudományos életnek egyik legnagyobb és azóta már bevált ígérete.

Ara 180 lel és portó

minisztrálására a Katolikus Népszövetséget kéri fel. A Katolikus Népszövetség augusztus 8-án megtartott ülésén ezt a felkérést el is fogadta és az építkezés gyakorlati lefojttatásával a maga részéről is megbízta Bálint József igazgatót és szakértőtül mellé adta Rátz Mihály műszaki tanácsost.

Miután a sucevai helytartóság a Népközösség és a Katolikus Népszövetség megbízottai által bemutatott terveket elfogadta és hozzájárult ahhoz, hogy a magyarok segélyezését és építését külön lehessen végezni, az építkezés megkezdése elől ez az akadály is elhárult és a munka Bálint József vezetésével teljes iramban megindult.

Albrecht Dezső jelentését a következő szavakkal fejezte be: „Az idénre kitűzött munka-programot — Isten segítségével — a rendkívüli körülmények, a rossz időjárás és számtalan akadály dacára sikerült maradéktalanul megvalósítani. Ez a tény önmagáért beszél és hála Isten után a sok százezernyi magyar felé fordul, akik vetekedve bizonyították be, hogy magyarságuk nem üres szó, hanem élő áldozatkészség, megnyíló testvéri segítség. Utólag visszatérvén egyszerű erőpróba volt s ezt a próbát, a testvéri összetartás próbáját az erdélyi magyarság fényesen kiállotta. S ez a tény kötelez arra, ami a legnehezebb: hinnünk magunkban, hinnünk abban, hogy az erdélyi magyarság nagy feladatok elvégzésére képes, sőt azokra hivatott.”

Beszámoló gyűlés a józseffalvi segítőmozgalom eddigi munkájáról

Az önkéntes adakozásokból hogyan lett faluépítés? Még további kétfélmillió lei kell a teljes fölépítéshez

(Kolozsvár.) Amint már jelentettük, a Józseffalva újjáépítésére kiküldött nagybizottság az elmúlt vasárnap délután a Magyar Népközösség központi irodájában gyűlést tartott. Az ülésről még a következő részletesebb ismertetést kaptuk.

Gr. Bánffy Miklós, a Magyar Népközösség elnöke nyitotta meg az ülést és kidomborította a mai nap ünnepi jelentőségét. Rámutatott arra az erőt adó tényre, hogy a magyar társadalom áldozatkészségéből teljes mértékben sikerült megvalósítani az idénre kitűzött építési programot. Meleg szavakkal emlékezett meg a munkát irányítókról, de különösképpen az erdélyi magyarságról, mely a nemzeti összefogásnak és segítőkézségnek felejthetetlen példáját mutatta.

Az első megszervezések és tervezések

Ezútan Albrecht Dezső összefoglaló jelentést tett a józseffalvi segítő mozgalom kifejlődéséről. Május 18-án égett porrá Józseffalván 86 magyar család házas telke és 456 magyar testvérünk vált hajléktalanná. A közönség önkéntes adakozása a sajtó útján azonnal megindult s ebbe nyomban bekapcsolódott a Magyar Népközösség szervező munkája. Az országos gyűjtésre kieszaközölte a minisztérium engedélyét. Egyidejűleg megtörtént az újjáépítés műszaki részének a kidolgozása is. Kós Károly és Seyfried Ferenc elkészítették az építendő házak és istállók tervrajzát és javaslatot tettek az építkezés gyakorlati lebonyolítására. A javaslat a tényleges helyzetet, a szükségleteket és a lehetőségeket számbavételével Józseffalva újjáépítését két évben állapította meg. Az idénre kitűzött cél az volt, hogy mindenki egy épületet kapjon választása szerint, házat, vagy istállót, hogy így a telet fedél alatt tölthesse. A második évben viszont a kiegészítő épületek épülnek fel.

Az így elkészített tervek bemutatására és az építésre vonatkozó elgondolások jóváhagyására július 16-án szélesebbkörű értekezlet gyűlt egybe. Az értekezlet a terveket, valamint a javaslatokat elfogadta és Márton Áron erdélyi római katolikus püspök urat kérte fel a józseffalvi építkezések keresztülviteléhez szükséges egyén kiküldésére, aki Bálint Józsefet, a Katolikus Népszövetség igazgatóját bízta meg ezzel a kiküldéssel, míg az adományok fölötti utalványozásokra Boga Alajos kanonoknak adott felhatalmazást. A július 16-iki értekezlet egy végrehajtó bizottságot is küldött ki, mely még

aznap részletesen megtárgyalta az építkezés technikai kivitelét, az anyagbeszerzést, valamint az építkezés módozatait. Az albizottság július 30-án tartott újabb ülésén mérlegelve az építkezés megindítása elől állított különböző nehézségek leküzdésének és az építkezés gyakorlati keresztülvitelének legelőszervező módját, a józseffalvi tűzkárosultak felszervezésének ad-

Az építkezési segélymozgalom központi igazgatása Köszönet a másvallásuak részvételeért

A továbbiak során dr. Boga Alajos, mint Márton Áron püspök úr megbízottja számolt be a józseffalvi segélyakció adminisztrálásáról. Ő, mint aki a Népközösség és az építési munkálatokat végző Népszövetség között a kapcsolatot tartotta fenn, örömmel emlékezik meg arról a teljes egyetértésről és harmoniáról, mely az egész munka folyamán megnyilvánult. Erre az egyetértésre szükség is volt, mert az építkezés elől annyi külső akadály gördült, melyeket csak a legnagyobb erőfeszítéssel lehetett leküzdöni. Magában nehézséget okozott a nagy távolság az anyagszállítás miatt, a vasúti szállításban előlálló rendkívüli nehézségek, az ingyenes munkaerőknek és fuvaroknak az elvonása s legfőképpen a rossz idő. Az építkezések felülvizsgálására kétfélsben is a helyszínére utazott. Köszönettel emlékezett meg Rátz Mihály műszaki tanácsos által nyújtott nagy segítségről, aki a munkálatok szakszerű irányítása mellett olyan munkásokról gondoskodott, akik nemcsak pénzért végeztek a munkákat, hanem igazán magyar lélekkel.

Beszámolója rendjén Boga kanonok ráért

arra, hogy Józseffalva teljes felépítéséhez még körülbelül 2 millió lei szükséges. Az ideai építkezéssel megmaradt összegeken, tekintettel az áremelkedésre, anyagot vásároltak.

Dr. Boga Alajos beszámolójához a következőket fűzte:

— Arra kérem a bizottságot, méltóztassék tudomásul venni, hogy mindenki, aki ebben a dologban eljár, becsületesen teljesítette kötelességét és bebizonyította azt, hogy a magyarságban sokkal nagyobb nemzetfenntartó erők dolgoznak, mint az egyszerű anyag, a matéria. Mert nemcsak a magyar kéz, hanem a magyar lélek dolgozott itt. Méltóztassanak megengedni, hogy megállapítsam erről a helyről azt: ez a történelmi örök magyar lélek becsületesen mutatta meg erejét. Végül pedig a püspök úr megbízásából hálás köszönetemet fejezem ki kedves jó református, unitárius és másvallásu magyar testvéreinknek, azért, amit Józseffalva katolikus népéért tettek. Azt kívánom, hogy továbbra is ilyen együttérző lélekkel dolgozzunk népünkért, keresztény magyarok.

Az építkezés lázas folyamata

A józseffalviak alapvető közmunkája. — A többi munkások lelkes együttműködése. — A kőművesek öt csoportja, az ácsok két csoportja, az asztalosok három csoportja dolgozott egyszerre különböző helyeken

Ezek után Bálint József Népszövetségi igazgató az építkezési munkálatokról tett részletesebb jelentést. Augusztus 5-én utazott Józseffalvára s néhány kisebb megszakítással állandóan a helyszínen tartózkodott. Felülvizsgálta, majd személyesen vezette a könyvelést, a pénztárnaplót, eszközölte a kifizetéseket, az építkezések menetéről pedig mindennap jelentést tett a központnak, majd

a helyszínen vásárolta be az összes építési anyagot. Megemlíti, hogy Dr. Németh Kálmán józseffalvi plébános hívására június 15-től június 31-ig Józseffalván tartózkodtak Zakariás Flóra és Patkó Alexia szociális testvérek, akik a természetbeni adományok kezelése, a sebesültek és betegek ápolása és a gyermekekkel való foglalkozás terén nélkülözhetetlen munkát végeztek. A két szociális

festvért augusztus 1-én felváltotta Havrily Ilona, aki szeptember 20-ig vezette a könyvelést és a helyszíni pénzkiszárolást.

Ezután az építkezés gyakorlati lefolytatását ismertette Bálint József igazgató. A vályogtéglát a józseffalviak saját közös munkájukkal vetették, azonban, hogy a szükséges egymillió téglá idejére elkészüljön, szükséges volt munkásokat beállítani, sőt a végén egy téglavető gépet is béreltek. Mivel kevés idő állott rendelkezésre, az építkezés gyors menetét csakis úgy lehetett előmozdítani, hogy bevezették a tervszerinti szállagrendszert az építkezésben. Mig lent a téglavető telepen a munkások egyrésze a falusiakkal együtt dolgozott a téglavetésen, addig fent az építkezési helyen az egyik csoport jelöli az épülethelyet, a másik assa az alapot, a harmadik betonoz a föld felett és a föld alatt. Kőművesek tömege öt csoportban rakja a falakat. Az ácsok két csoportja tetőszerkezetet állít, a harmadik és negyedik csoport már rakja is fel a kész tetőt, az ötödik csoport alig győzi az ajtó és ablakok készítését. Asztalosok három csoportban ajtókat és ablakokat készítettek, a negyedik csoport már rakja is fel a kész ajtókat és ablakokat. Cserepezők fedték a tetőt, aul pedig már költözött is be a család. *Csakis így vált lehetségé, — folytatta Bálint József, — hogy aránylag rövid idő alatt sikerült tető alá hozni az összes épületeket.* Nagyban gátolta az építkezések gyors menetét a rossz időjárás, mely szept. 15-ike után esőnek mondható. Október 9 és 10-án pedig olyan hóvihár volt, mely januárt is megszegyeníti. A szétszéledt munkásokat újból munkára kellett szervezni.

A munkások részére közös népkonyhát állítottak fel, s Bálint igazgató néhány érdekes adatot említ meg. A konyhán elfogyott 20 ár. birka, 36 borjú, 8 ökör, 2 bika, 19 sertés, 5 tyúk, 10 ruca, 3450 kenyér, 500 kg. hideg felvágott, 200 kg. cukor, 3000 kg. krumpli, 3000 kg. kukoricaliszt, 300 kg. hagyma és rengeteg vetemény.

Biztatás a csüggedőknék A 82 épület megáldása

Bálint József igazgató még elmondotta, hogy a népet is többször kellett bátorítani, sokszor volt esügeteg és bizalmatlan a vályogtéglá építkezésével szemben, mert ő mindég fából épített és most is abból szeretett volna. Ennek helytelenségéről őket lelkileg meg kellett győzni, heljűk lelket kellett önteni. Ezért rendeztek különféle ünnepeket: így augusztus 20-án ünnepélyes keretek között szentelték meg az első ház alapkövét, majd egy hétre rá az első elkészült új épületet.

November végére már készenállott 82 épület, úgyhogy november 5-ikén megtartható volt a falu, illetve az épületek megáldása, melyet, mint ismeretes, Robu püspök végzett fényes papi segédlettel.

November 11-ére minden munka befejezést nyert, sőt a 82 épületen felül még építettek egy istállót a paróchia udvarán és egy gépszint az EMGE által ajándékozott gazdasági gépek számára. Összesen tehát 84 épület készült, ebből ház 5, második típusú istálló 1, 3-ik típusú istálló 69, 4-ik típusú istálló 8 és 1 gépszint. Ezenkívül 2 lakóház alapját is lerakták előre és elkészítették 9 lakóház tetőszerkezetét. A megmaradt faanyagot és egyéb apróságot leltározva a helyszínen hagyták, záros helyen. Jövőre a tavaszi munkaterv alapján építeni kell még 63 lakóházat és egy istállót.

Bálint József igazgató ezután ismerteti az akció pénzügyi helyzetét, felolvassa a mérleget és felmentését kéri. Bészédét végezvén köszönetet mond azoknak a magyar munkásoknak, különösen Kovács József munkavezetőnek, aki a helyszínen a munkát a zord időjárás dacára is olyan hősiességekkel végezték.

Seyfried Ferenc röviden az EMGE által küldött adományokról számol be, felsorolván a 120.000 lej értékben küldött mezőgazdasági gépeket és felszereléseket.

Az értekezlet elismerését nyilvánítja

Dr Boga Alajos kanonok Bálint József jelentéséhez szól hozzá és bejelenti, hogy a pénztárt és a pénztárkezelést az Egyházmegyei Tanács számügyi osztálya megvizsgálta, minden tért pontosan vezetettnek és pontosan iktatottnak találta és kéri a felmentés megadását, melyet az ügyvezető bizottság elismerésnyilvánítások mellett egyhangulag megszavazott.

A gyűlés Bánffy Miklós zárószavaival ért véget, aki kidomborította, a józseffalvi akciónak

azt a tanulságát, hogy a magyar szervezkedésnek az egyházakon keresztül kell érvényesülnie. Ennek a gondolatnak igazolását látja e munkában. Üdvözlí a Népszövetségek megjelent elnökeit, illetve helyetteseit és külön köszönetet mond segítségükért. Végül Boga Alajos kanonok urnak mond köszönetet, akivel többször volt alkalma az ügyben tárgyalni és mindannyiszor meggyőződött, hogy a legnagyobb céltudatossággal, rendki-

vül szakértelemmel és éleslátással segítette véghezvinni a munkát. Ennek megállapítása után az ülést bezárta.

A gyűlés végeztével a szűkebbkörű ügyvezető albizottság tartott értekezletet, melyen részletesen megtárgyalta a jövőbeli építés módjait az ideai tanulások számbavételével, valamint az anyagbeszerzés és a pénzügyi fedezet előteremtésének módjait.

Az oroszok átszervezték a leningrádi katonai körzet parancsnokságát

Az új parancsnok vállalkozott rá, hogy február előtt befejezi a finnországi háborút. — Északi Finnországban egyre erősödik az oroszok nyomása

Leningradból jelentik: A stockholmi *Politiken* című lap jelentése szerint a leningrádi katonai körzet parancsnokságát átszervezték. Az átszervezésre az adott okot, hogy Stalin és Molotov nincs megelégedve a finnországi hadjárat eredményével. Az új katonai parancsnok állítólag vállalkozott arra, hogy február előtt befejezi a finn—orsz háborút.

Helsinkiből jelentik: A finn fővárosban elismerik, hogy a szovjet csapatok északon erős nyomást fejtenek ki, de azt állítják, hogy ellen tudnak állni.

A Havas francia hírszolgálati iroda jelentése szerint a Lapp-föld északi felén még mindig heves harcok folynak. Az oroszok igen súlyos veszteségeket szenvedtek a visszavonuló finnek által gondosan előkészített terepen. A finn csapatok az északi Mammerheim vonalig vonultak vissza. A Lapp-föld fővárosát, az északi finn vezérkar székhelyét, északról és keletről fenyegeti az orosz

előnyomulás. Az oroszok egyszerre több fronton támadnak, hogy megbontsák a szembenálló csapatokat. A harc kimenetelétől függ, hogy a finnek elég tartalékot tudnak-e harcba vetni és milyen segítséget kapnak a külföldről.

A szovjet-csapatok északon teljesen megszállták a Norvégiával határos finnországi földnyelvet

A norvég távirati iroda jelentése szerint kedden a szovjet csapatok teljesen megszállták azt a finnországi földnyelvet, mely Norvégiát választja a szovjettől. A szovjet csapatok az északi arcvonal főhadiszállását Salmijaerviben ütötték fel. Petsamótól délre élénk ember- és hadianyagszállítás folyik.

A leningrádi katonai körzet parancsnoksága őrzőjáratok felderítő tevékenységéről, kisebb csatározásról, tüzérségi tüzről és a repülőök felderítő útjáról számol be.

Hoover volt amerikai elnök százezer dolláros segélyadománya a finneknek. — Negyvenezer halott és 250 harci kocsi az oroszok eddigi vesztesége

Newyorkból jelentik: Hoover, mint a finn segélybizottság elnöke, 100 ezer dollárt küldött Rytí finn miniszterelnöknek. Ez az összeg a bizottság egy heti gyűjtésének eredménye.

Londonból jelentik: A Finnországban harcoló orosz haderőt összesen 415 ezer főre, az eddigi veszteséget pedig 40 ezer halottra és 250 harci kocsira becsülik. A finneknek 370 ezer emberük van fegyverben.

Ujabb finn sikerek a finnországi keleti és déli határon

Helsinkiből jelentik: A keddi esti finn hadi-

jelentés szerint a karéliei földszoroson heves támadások voltak, amelyeket a finnek meghiúsítottak. Az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. A többi arcvonalon nem voltak lényeges események. A koivistoi parti ütegek élénk harcra kezdtek az orosz hajóhaddal és légi haderővel. A finn légvédelmi ütegek négy orosz repülőgépet lelőttek.

Elsülyesztettek egy 22 ezer tonnás orosz hadihajót

Helsinkiből jelentik: A finn parti ütegek elsülyesztették az „Oktjabrskaja Revolucija” nevű szovjet hadihajót, mely Gangout néven szerepelt a cári hajóhadban. A hajó 22 ezer 340 tonnás volt és 1914 óta állott szolgálatban.

Finnország ügye a párizsi legújabb haditanácsban

Párizsból jelentik: Az angol—francia legfelsőbb haditanács üléséről az Intransigeant azt írja, hogy a megbeszélésen érintették Finnország megsegítésének kérdését is. Megvizsgálták a szovjettel kapcsolatos politika újabb fordulatait is.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Északi szél, egy-két napon belül lehűlés. A hegyeken hó. A mélyebb fekvésű helyeken még eső.

Plébános Ukak figyelmébe!

Három betlehemes játék

a nép számára

Írta: Magyar Bálint és dr. Czumbel Lajos

Karácsonyi betlehemesjárára kiváltképpen alkalmas. Ara legátább 10 darab rendelése esetén darabonként 3 lei. Tíz darabnál kevesebbet nem lehet rendelni. — A portóköltség 5 lei.

Pénz előre küldendő.

Baltischport, Dagö, Osel katonai jelentősége

**Újra Reval szállítja a tejet Leningrádba, mint békében.
A libai és windai szovjet hadihajó-támaszpontok.
Pillanatfelvételek Rigában**

Az orosz haderő elfoglalta már garnizonjait az észak Baltischportban, valamint Dagö és Osel szigetein s nem érdektelen talán ennek a három hadi támaszpontnak katonai jelentőségét röviden ismertetni. Baltischport, a nemzetközi térképeken Port Baltic névvel jelzett kikötő, negyvennyolc kilométerre fekszik Tallintól a finn öböl partján. Hatszáz lakosa van, 1734-ben építette ki szabad kikötőnek Nagy Péter cár, mikor megfelelő helyet keresett hadihajóinak. Ötven esztendeig dolgoztak akkor a kikötő építkezéseim, de nem lettek teljesen készen, később fel is hagytak vele s Baltischport hosszú ideig a spirituszcsempészek bázisa volt. Nagy Péter óta csak a világháború alatt használták megint átmeneti flottabázisnak, ahová vihar előtt húzódtak meg a hadihajók. Baltischportnak modern hadikikötővé való kiépítése nyilván hosszabb időt fog igénybe venni s a ma már ugyancsak orosz flottabázist képező észak kikötők, Libau és Windau, jobb kiépítettségük miatt pillanatnyilag magasabb hadászati értékkel bírnak. Baltischport 84 kilométerre fekszik a tengeröböl túlsó partján lévő finn fővárostól, Helsinkitől.

Ahogy északon az Aaland-szigetek a Boteni-tengeröböl bejáratát uralják és ezt a tengeröböl őrzi, úgy uralja Dagö és Osel délen az észak-lett tengerpartot, Tallint és Revalt s elzárják a rigai öblöt. Katonai értékük orosz szempontból tehát óriási. De az észak-lett partok közvetlen ellenőrzésén kívül a két sziget megerősítése után fontos szerepet vesznek annak a bizonyos „vasabroncsnak”, amely délen Libau kikötőjénél kezdődik és északon a Finn-öböl-nél végződve elzárja a Balti-tenger felét, amelyen most már az orosz flotta az úr, ellenében a Balti-tenger valamivel nagyobb és német ellenőrzés alatt álló részével. Egy pillantás a térképre elegendő meggyőződni arról, miszerint Molotov legutóbbi megelégedett hangú külpolitikai expozéja teljes mértékben jogosult volt, mert az orosz diplomácia háborús áldozat nélkül, egy ügyes sakkhúzással szerzett ekkora nyereséget. Osel szigete 2400, Dagö 700 négyzetkilométer, lakói 7000 lelket számlálnak, jobbra halászközségek és földművelők, földje rendkívül termékeny. Az észak-lett jelentései szerint 25.000 katonára és 200 repülőgépre fog állomásozni ezen a két szigeten.

Pillanatfelvételek Rigában

Revalban délen még a Narván túl divatos tatár specialitással (hagymás és paradicsomos nyers rostélyos szeletekkel) vendégeltek meg házigazdáink, a feketét pedig már a rigai Hotel de L'Europe kávéházában isszuk, amely egyébként arról nevezetes, hogy a lett egyetem tulajdona. A Dűna két partján elterülő Riga, négyszázezer lakosával a legnagyobb balti város, tíz kilométerre fekszik a tengeről és a kisebb tengeri gőzöskék felhajóznak a Dűnán egészen a városi kikötőig. Riga hasonlóan, mint Tallin, ugyancsak háromrésű város, itt is találunk még egy a Hansa-korból ittfelejtett „Altstadtot” a német kisvárosok hangulatával, hisztin székelyházakat és teljesen modern városnegyedeket, az élet azonban valamivel skandinávabb jellegű, mint Tallinban, tehát kicsit merevebb. Érdekes, hogy általában itt is optimista a hangulat, éppen úgy nem hisznek egy erőszakos szovjetizálásban, mint a talliniak, a demokrácia barátai pedig abban bíznak, hogy észak mintára rövidesen demokratizálódik a lett diktatúra is, amely jóval keményebb volt, mint a szomszédban. A mai lett demokratikus ellenzéknek az a nézete, hogy a

balti államok végzetes külpolitikai hibát követtek el, midőn semlegességükre hivatkozva szennvedélyesen tiltakoztak az angol-orosz garancia-tervek ellen, amely meghiusulásának ilymódon legfőbb okozói voltak, míg ezt a semlegességet most jóval olcsóbban kellett feladni. Igaz, hogy a mai helyzetben — hallom ezekben a körökben — egy nyugatról jövő esetleges agresszióval szemben az orosz szerződés által védve vagyunk, kelet felől viszont csak abban bízhatunk, hogy az orosz birodalom részben külpolitikái, részben elvi okokból állami és nemzeti függetlenségünket s társadalmi berendezkedésünket megbontani nem szándékozik.

A libai és windai orosz flottabázisok

Azzal a ténnyel, hogy Oroszország a lettek két legnagyobb kikötővárosában, Libauban és Windauban flottabázisokat létesít, új fejezet kezdődik az Ostraua történetében. Windau 700, Libau 800 kilométerre fekszik Leningrádtól és Libau kikötője kedvező fekvése miatt,

A karácsonyi ünnepekre 50 százalékos kedvezményt engedélyezett a CFR

Bucurestiből jelentik: A karácsonyi ünnepek tartamára a CFR vezérigazgatósága ötven százalékos kedvezményt engedélyezett a román vasútvonalakon. A redukció a 23-ról 24-re, tehát szom-

batról vasárnapra virradó éjszaka, 12 órákor lép életbe és 1940 január 5-ikén éjjel 12 óráig tart. A gyorsvonati különbőzlet és a Rapid-ticket teljes egészében megfizetendő.

A tulipántos kapu

Írta: Havas István

A lombok zöldjéből szinte nevetve piroslott ki az iskolaház új cserépteteje. Az utas, aki szentencsés volt, arra menni, már messziről gyönyörködhetett benne. Olyan kecses falut, karsú iskolaházat, mint a kelesényi öreg iskoláé, tudom, sehoh se látott. Azt hiszem, már nincs is több olyan. Annál is inkább, mert már csak emlékezetemben él, ahol minden oly egyedülvalóan megszépül.

Hanem a falunál, a piros cserépnél is megragadóbb volt az iskolaház formája, öregek kapuja. Elsőrangú ácsmester csinálhatta, mert remeke volt a falusi népművészetnek. Arányosan széles tetejét és ugyanolyan két oszlopát a mester csinos cirkádákkal és tulipánokkal díszítette. Gondosan kivésett ékei szabályosan futottak fölfelé. Legeslegtetején pedig festett betűkkel a következő korszorús írás:

Ez a kapu az iskola kapuja.

Tekints fel az égre, fiam, alula!

Isten szeme az a kéklő messziség.

Hozzá képest: kincs vagyon csak semmiség.

Még most is emlékszem erre a felírásra, hisz annyit álldögáltam alatta és annyit vártam, lestem ott valakit. Volt időm a tanulmányozásra és arra is, hogy emlékezetembe véssem.

Aranyos kép lopódzik a lelkembe, ha ezekre a várakozásokra gondolok. Tizenkét éves fiú voltam, pajkos, vig, akinek kevés volt az udvar, a kert, néha még az utca is. Gyűlöltem a tétlen életet; háborúzni, versenyt futni, birkózni szerettem volna mindig. A szobában csak úgy maradtam, ha becsuktak.

S mégis: jött egyszer olyan idő, amikor eszedes, türelmes fiú lettem. Ott, annál a szépséges, tulipántos kapunál. Ott voltam életemben először ábrándos, gyöngéd és — szerelmes a tizenkét évesek lelki világa szerint. Valami öntudatlan gyer-

mek-barátság fűzött a rektor kékszemű leányához: a kis Boriskához. Ő tíz éves volt. Vidám, jókedvű csitri leányka. Barna haját hátrafelé fésülte s kezek fésűvel leszorította. Gondosan, tisztán volt öltözve s mindig fodros fehér köténykét viselt. Pajkos gyerekeszembem gonosz terv fogamzott meg: bepiszkítom a Boriska híres kötényét. Mit kényeskedik vele!

Almát hoztam (alighanem a szomszéd kertjéből) és vittem Borcsának. Közéjük kevertem azonban egy rothadtat is.

— Boriska, szereted az almát?

— Szeretem.

— Hát akkor tartsd a kötényedet!

Gyanútlanul odatartotta, én pedig beletettem az almákat, köztük a rothadtat is. Az csakugyan tönkretette a kis kötő tisztaságát.

A kis leány észrevette hamarosan. Elejtette az almákat s elnézte a szünya, terpeszkedő fölött. Nézte és nagy kék szeme egyszerre megáradt a könnytől. Föltekintett rám. És annyi csalódás, szemrehányás volt ebben az egy tekintetben. Megszéppentem. Atézertem, hogy hitványság volt, amit tettem. Megbűnöztem, szóltamul tekintettem rá vissza. Soha csintalanságomat úgy meg nem büntették, mint ő azzal a könnyel a szemében! — Szerettem volna jóvá tenni bűnömöt, de a leány már indult. Megfogtam a kezét.

— Boriska, gyere a patakhoz, majd kimossuk.

— Igen, de azt ki kell még vasalni is.

— Hát te nem tudsz vasalni?

— Nem tudok. Nekem nincs még vasalom.

— Majd hozok egyet — tölünk.

— Oh, azt nem lehet! — felelte és hullottak könnyei, mint a borsószemek.

Indult haza. Utána mentem.

— Ha nem haragszol rám, Boriska, gyere ki délután a kaputokba. Labdázni fogunk. Szép gummi-labdát kaptam!

Nagyon vártam a délutánt. Komolyan, eszöndesen ültem az ebédhez, úgy is viselkedtem mindvégig. Boriskára gondoltam, aki miattam édesny-

Karácsonyi olcsó vásárunkat

okvetlen tekintse meg! Külföldi üvegdíszek
csokoládéfigurák külön osztályon. Vigyázati!
Szaloncukorkáink izre utánozhatatlan. Arany,
ezüst és briliáns külföldi üvegdíszek.
Legkifünőbb tearumok, teák, likőrök, sajtók,
déli gyümölcsök és halárak nagyon olcsón!
Jegyezze meg jól a nevet!

CUBA Mariska
Nagyvárad, Avram Iancu utca
10 szám.

valamint a már meglévő erődítések modernizálása után erősebb lesz, mint az attól alig nyolcvan kilométer távolságra lévő német Memel, amelynek hadikikötővé való átalakítási munkálatait a németek a moszkvai egyezmény után beszüntették s az erre a célra ott felhalmozott anyagot visszazsállították a birodalomba.

A birodalomba visszavándorló németek pontos becslése szerint 60.000 hektár földet és 1500 kisebb-nagyobb kereskedelmi vállalatot hagynak vissza Lettországnak, mely hátrahagyott vagyonnak likvidálása ugyanúgy történik, mint Észtországban.

Az Atlanti-Oceánon az elzsákmányolás elől elsüllyesztette magát egy 32 ezer tonnás német személyszállító gőzös

Amerikai cirkáló vette föl az utasokat. — Egyéb újabb hajópusztulások a tengeri gazdasági háboruban

Newyorkból jelentik: Az Associated Press norfolki jelentése szerint a *Kolumbusz* nevű 32 ezer tonnás német személyszállító hajót saját legénysége elsüllyesztette. Norfolk partvidékéhez közel, az Atlanti óceán északamerikai vizein történt az elsüllyesztés, mellyel megakadályozták, hogy a hajó az angol hadihajók zsákmányolása alá kerüljön.

Berlinből jelentik: A *Kolumbusz* nevű személyszállító hajó elsüllyesztéséről a Német Távírási Iroda a következőket jelenti Newyorkból:

Egy amerikai cirkáló szikratávíráta szerint a *Kolumbusz* nevű személyszállító gőzöst saját legénysége elsüllyesztette. Az amerikai cirkáló fedélzetére vette a hajó legénységének 579 tagját és útnak indította Newyork felé.

Az angol tengernagy hivatal jelentése szerint a *Kolumbusz* a Bermuda szigetekről 400 mérföldnyire északra észrevett egy angol hadihajót. A legénység erre felgyújtotta a *Kolumbusz* és mentőcsónakokba szállott. Azt az amerikai cirkáló, mely a legénység túlnyomó részét fedélzetére vette, a szerdai nap folyamán várják a newyorki kikötőbe. Az amerikai cirkáló jelentése szerint a német gőzös még mindig lángokban áll és 11 mentőhajó tevékenykedik körülötte.

Az amerikai cirkáló közölte, hogy megmentette a *Kolumbusz* legénységének 579 tagját. Azt azonban nem közli, hogy a német hajó teljes létszámú legénységét vette-e fedélzetére. Lehetséges, hogy a legénység többi tagját az az angol hadihajó mentette meg, mely a *Kolumbusz* közelében tartózkodott, amikor a

legénység elhagyta a hajót.

A *Kolumbusz* tulajdonosa a német Lloyd-társaság newyorki irodája közli, hogy a hajón hétszáz tengerész és tiszta tartózkodott, amikor elindult Vera Cruzból.

Londonból jelentik: Német repülőgépek bombákat szórtak és géppuskatűzzel árasztottak el két halászhajót. Az *Active* nevű halászhajó elsüllyedt.

Az „Admiral Graf Spee” 1036 emberét hajótörötteknek tekintik Argentínában

Montevideoból jelentik: Az *Admiral Graf Spee* roncsai még mindig erősen füstölögnek. Az uruguay hatóságok megállapították, hogy a *Takoma* engedély nélkül tartózkodott a kikötőben és nem is volt norvég révkalauz a hajón. Valószínű, hogy a hajót ezért büntetéssel sújtják. Alítólag a hajó nemcsak az *Admiral Graf Spee* legénységét vette fel, hanem több torpedót is.

Buenos Airesből jelentik: Az *Admiral Graf Spee* legénysége, mely 1036 emberből áll, Buenos Airesben tartózkodik. Az argentin kormány ezeket a tengerészeket úgy tekinti, mint hajótörötteket és ezért — bár internálta őket, — meghagyott nekik bizonyos szabadságot azaz a feltétellel, hogy kötelezik magukat: nem szöknek meg és nem nyulnak fegyverhez.

Langsdorj kapitány, az elsüllyesztett cirkáló parancsnoka, kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy az *Admiral Graf Spee*-nek volt ugyan némi esélye arra, hogy az ellenséges tengerzáron átjus-

A legénységet egy hiján sikerült megmenteni. Az *Etruria* nevű halászhajó súlyos sérüléseket szenvedett és legénységének három tagja meghalt, egy megsebesült.

Londonból jelentik: A Giltrefiell nevű 1200 tonnás norvég hajót tengeraltjáró elsüllyesztette, amint ki akart rakodni az egyik skót kikötőben. Kapitánya és legénységének négy tagja életét vesztette.

Koppenhágából jelentik: Az 1950 tonnás *Bogo* gőzös, mely december 14-ikén futott ki az egyik svéd kikötőből, hogy Angliába menjen, a skót partok mentén aknára futott és elsüllyedt. 17 főnyi legénységéből kedd estig csak keveset sikerült megmenteni.

Londonból jelentik: Az Északi tengeren elsüllyedt az 1877 tonnás *Jytte* nevű dán gőzös. Életben maradt legénységét kedden partra tették az egyik északkeleti kikötőben.

Amszterdamból jelentik: Londoni jelentés szerint a 4373 tonnás liverpooli *City of Cobe* nevű angol hajó Anglia keleti partjai közelében akna-robbanás, vagy torpedólövés következtében elsüllyedt.

son, de nem volt abban az állapotban, hogy elérhessen Németországba.

Belgium a lojális gazdasági semlegesség útján kíván haladni

Brüsszelből jelentik: A belga parlament költségvetési vitája során Spaak külügyminiszter kijelentette, hogy Belgium semleges marad, ha csak területi épségét, szabadságát és függetlenségét nem fenyegeti veszély. Beszéde további részében elítélőleg emlékezett meg a Finnország elleni orosz támadásról, majd kijelentette, hogy Belgium a lojális gazdasági semlegesség útján kíván járni.

Chamberlain hazaérkezett

Londonból jelentik: Chamberlain angol miniszterelnök kedd este Franciaországból visszatért Londonba.

Német cáfolat a lublini püspök kivégzéséről terjesztett angol híradásra

Berlinből jelentik: Külföldi katolikus körök átvették egy angolok által világgá röpitett hír terjesztését, amely szerint a németek a lublini püspököt több pappal együtt kivégezték. Illetékes német helyen ezzel szemben megállapítják a következőket:

A lublini püspököt és segédpüspököt a német hadbírószék az év novemberében valóban halálra ítélte, mert lakásukon fegyvert rejtettek. A főkegyelmező azonban az elítéltek büntetését, bár a lengyel területen hatályban lévő büntető jog szerint magatartásukkal részlegesen a halálbüntetésre, lelkesíti hivatásukra való tekintettel átváltoztatta börtönbüntetésre.

Kanadában elfogták Engelberg német konzul gyilkosát

Newyorkból jelentik: Engelberg német konzul meggyilkolásával kapcsolatban a kanadai Torontóban kedden elfogták Ernie Haas ökölvívót. Ugy tudják, hogy Haas, aki Winnipegből való, állítólag bevallotta a gyilkosságot.

Ardrágítási büntetések Nagyváradon

A nagyvárad polgármesteri hivatal közli: Rosenberg Dezső a str. Saguna 10-es szám alatt lévő Kék Macéka vendéglő tulajdonosa megszegte az ardrágítás letörésére vonatkozó törvényt az által, hogy nem jelölte meg az elsőrendű közszükségleti cikkek árát, valamint, hogy a helyiségében látható helyen nem függesztette ki az évi adófizetésről szóló bizonyítványt és mindezt az oradeai polgármesteri hivatal mellett működő első fokú hatóság öt 24.225 lej pénzbírsággal sújtotta a nemzetgazdasági minisztérium javára. Hasonlóképpen Weisz Margit str. Aurel Vlaicu 39 számú szatócs üzlet tulajdonosát, aki szintén nem függesztette ki helyiségében évi jövedelmének adójáról szóló bizonyítványt és ezért öt 15.000 lejre büntették. A kihágásról szóló jegyzőkönyveket a Nemzeti Ujjászületési Főosztályhoz tartozó Garda Nationala szervei vették fel.

jától most bizonyosan kikapott.

Ebéd után mindjárt rohantam az iskola kapuja elé. Akkor néztem meg először közelebbről azt a szép kaput. A színesre festett tulipánokat, az írást, a verset. Most fedeztem csak föl, hogy a Boriskák kapuja aféle világszépesség. Hosszan gyönyörködtem benne, de akit vártam: nem jött. Vártam, vártam... Bizonyosan becsukta a mamája. Hej, ha én ki tudnám szabadítani szegényt! Betekintettem az udvarra és láttam, hogy az ablakokban vasrácsok vannak. Már akkor olvastam valahol, hogy a foglyok ráspollyal szedték ki az ilyen rácsokat. Valami féltén törtem a fejemet; épp akkor jött — ő. Jókédvű volt és egészen friss, tiszta fehér köntös viselt megint.

— Nem csuktak be, Boriska?

— Nem szoktak engem becsukni — mondta nevetve.

— Hát nem is kaptál ki a mamádtól? — kérdeztem tovább, méltó csodálkozással.

— Dehogyan kaptam! Csak azt mondta a mama, hogy máskor vigyázzak.

— De jó mamád van, Boriska!

— Magamban meg azt gondoltam: Engem, ha összetéptem a ruhámat, szarkafészek után máskálva, mindjárt megbüntetnek. Igazán nincs egyenlőség az emberek között! Ezt egy sóhajtásban fejeztem ki. Boriska észrevette és részvétellel firkászta a sóhaj okát. Nem vallottam volna be a világról sem. De megnyugtattam:

— Eszembe jutott a nagyanyám, aki már meghalt, de amíg él, nagyon jó volt hozzám. Olyan, mint te, Boriska.

Aztán labdázunk. Sokáig játszottunk együtt. Jó volt esenednek, szelidnek lenni — Boriskával. Egy hónapig tartott ez a kedves, ábrándos labdajáték. Én mindig vártam őt a kapu előtt, ő mindig minden délután megjelent. Gyengéd, kedves kis pajtásom volt. Még sebeimre is szerzett orvosságot, miket a juhászgyerekek ellen vívott hadjárataimban olykor szereztem.

Elmúlt a vakáció. Biz ez szomorúságot okozott mind a kettőnknek. De bele kellett nyugodni.

— Holnapután már elmegyek, Boriska — mondtam neki egy meleg délután.

— Aztán már nem fogsz eljönni labdázni sem, ugye?

— Nem bizony, mert messze megyek.

— Jó ottan?

— Nem jó. Tanulni kell mindig... és... te nem leszel ott.

Boriska elhallgatott. Én is. Ő a földre nézett, én meg reá. Oly gyenge, finom volt az arca bőre. Magam se tudom, mit gondoltam akkor. Talán semmit! És mégis hirtelen — megcsókoltam. Eltúrta a csókot, de aztán megfordult és elszaladt. Rohant be az udvarba, a szobába, talán egyenesen az édesanyja ölébe — eltakarni az arcát.

Nem mertem tovább maradni a kapu előtt én se. Hallgatagon hazamentem. leültem az udvar egyik sarkába és kardot faragtam. Másnap készültem a négy juhászgyerekekkel kiállani élet-halálra, győzni vagy meghalni, mint hős. Jobb is volna! — gondoltam meggyőződéssel.

Másnap azonban lemondtam erről is. Ahelyett elmentem a Boriskák kapuja elé és vártam őt, hogy megengeszteljem. Vártam sokáig, egész estig, de nem jött. Másnap sem, soha többé. Harmadnap pedig útrakelve mentem messze, messzire. Egyre visszánéztem a szép kapura, majd az ablakokra. Nem láttam senkit... Vagy mégis? ...Valaki, mintha az ablakban állt volna, a függöny mögött. A függöny is megmozdult.

A paradicsom tulipános, verses kapuja azonban nem nyílt ki. Bezárult számomra örökre. Csak emléke maradt meg, a képe. S egyre szépül, szépül, mint egy műemlék.

S az első fájdalomnak, amit egy fiú szív érzett elveszett édené fölött, szintén nagy része van ebben a metamorfózisban.

Szüleim még abban az évben elhagyták a falut, elköltöztek egy más vidékre, távolabbra onnan.

Áll-e még a tulipános szép kapu? S a férhezment Boriska ltánya vajh kívül labdázik?

Mert nemcsak a tőlénelem, hanem a kis ember-történetek is folyton ismétlődnek.

Párizs háborús szácsakoztatása

Egy hices ember,
aki különös ötleteiből él és akit becsületrenddel tüntettek ki

Szürke hír jelent meg a párizsi lapokban arról, hogy a Palais des Sports, a francia főváros egyik legnagyobb sportcsarnoka délelőtti sportversenyeket rendez, ifjúsági tehetségkutatással egybekötve, az elsőtétítés kényelmetlenségeinek „kijátszására.” Ebben a kis sportüzleti próbálkozásban, amely a leglázasabb munkaidőben igyekszik megtölteni közönséggel a hatalmas sportcsarnok tribünjeit és ennek érdekében különböző attrakciókat ígér, felismertem a Palais des Sports tulajdonosának, Jefferson Dicksonnak leleményes üzleti szellemét.

A népszerű Jeff a francia becsületrend és számos más kitüntetés tulajdonosa. A franciák megbecsülték, mert a háború után ő népszerűsítette Franciaországban a tömegsportokat. Akár beszél, akár hallgat, állandóan mosolyog.

— Saját ötleteimen mosolyogtak — mentegődött kissé szégyenlősen, —

néha nagyon bizarr ötleteim vannak és mind megvalósítom.

Zsebéből fényképeket húzott elő: tribünök és korlátok romhalmazát ábrázolták a képek.

— Két héttel ezelőtt a közönség összetörte a Palais des Sports-ot — mondotta büszkén —, mert egy boxmérkőzés során a bíró pártoskodott egy külföldi versenyző mellett. Nagyobb üzleti reklámot nem csinálhatok vállalkozásaim számára, minthogy a közönségnek néha lehetővé teszem, hogy rombolási szenvedélyét kiélhesse. Igaz, hogy ötvenezer frank kárt okoztak nekem, de biztos, hogy a legközelebbi versenyre elővételben kapkodják el a jegyeket és most eltelik egy kis idő, amíg ismét alkalmat adok a ring megrohanására. Negyvenkét éves vagyok és tizennégy éves korom óta ötletekből élek.

Harcéleti fényképezés — létében

— Amikor az Egyesült Államok a háborúba keveredtek, én már filmoperatőr voltam. En is bevonultam és így kerültem Franciaországba, ahol azt a megbízást kaptam, hogy filmfelvételeket készítsék a hadvezetőség számára a harcerekéről.

Rohamok közben is fényképeztem, kétszer megsebesültem és három kitüntetést kaptam.

— A fegyverszünet megkötése után az amerikai csapatokkal én is Párizs környékén vártam hazaszállításomat. De ekkor még újabb és újabb amerikai csapatok jöttek; az elegáns, jókedvű amerikai fiúk családóttan vették tudomásul, hogy a háborúból már semmit sem láthatnak és otthon nem dicsekedhetnek el hőstetteikkel. Merész ötletem támadt. A tábor melletti erdőben lövészárkot ásattam, néhány ágyút, ellenséges egyenruhákat szereztem és közhírré tettem, hogy „lövészárok-jeleneteket” fotografálok. A trófékra sóvárgó amerikaiak tömegesen jelentkeztek a felvételekre, amelyeknek borsos áruk volt. Egyszerű lövészárk-jelenet 5 dollárba került. Huszonöt dollárért a következő vérfagyasztó jelenetet fotografáltam: a

hős lába előtt három ellenséges katona feküdt, kettő éppen szuronyt szegezve rohant neki, mi alatt ő diadalmasan kivédte a szuronydöféseket.

— Három hét alatt ötezer dollárt kerestem és kibővítettem üzletemet: ellenséges acél-

Aki kibérelte a párizsi állatkertet

— Nagyon szeretem az állatokat — folytatta emlékezéseit Jefferson Dickson. — Egy alkalommal tíz napra kibéreltem a párizsi állatkertet. Ejszakára kivilágítottam az állatkertet, nappali fényvel árasztottam el az oroszlánbarangot, a ketreceket, alulról megvilágítottam a fókák és jegesmedvék vízmedencéit. A különös látvány négy nap alatt kétszázötvenezer nézőt esalt ki az állatkertbe és fejéknél csak 20 centimes volt a belépődíj, de az ötödik napon a város hirtelen felbontotta a szerződést, mert az állatok újmát elraboltam és a szerencsétlenek örjöngeni kezdtek.

— Azután összevásároltam a francia állatkereskedők minden egzotikus állatát és nagy kiállítását rendeztem belőlük. A vásárt tíz napra terveztem, de a negyedik napon már kiürült a raktár. Eladtam hermincegy óriáskigyót, két matróznak öltöztetett gorillát, hét pinguint egy lámat, egy hangvászmedvét, két barna medvét, sok tucait majmot és pávat, nem beszélve a többzernyi kis esibéről.

— Barcelonában én léptem fel Carnerát és hogy a közönség figyelmét felhívjam magamra, előzőleg bikaviadalt rendeztem a sajtó tiszteletére. Én nem a sajtópályában ültem, hanem a porondon jelentem meg vadonatúj torreadori díszben. Miután csak két napig tanulmányoztam a torreadori művészet fortélyait, az újságírókon kívül megjelent közönség az én fizetett statisztériám volt, nehogy az attrakció botrányba fulladjon.

— Mondhatom, akkor nem mosolyogtam, amikor a vérszomjas bika elől futottam, de hallatlan szerencsével és több groteszk jelenet után sikerült leterítenem a fenevadat. Az eredmény gyönyörű sajtóreklám lett és a barcelonai közönség megrohanta a pénztárakat, hogy jelen lehessen a boxmérkőzésen, amelyet a torreador amerikai módszerrel rendez.

— Egyszer azután csunyán belebuktam egy állatjelenetbe. Százhusz ártalmatlan, szelíd oroszlánt vásároltam össze és hirdettem, hogy a Palais des Sports-ban ritka érdekes sivatagi kalandban lesz része a közönségnek: egy expedíciót oroszlánok tömege rohan meg és vérfagyasztó jelenetek árán sikerül csak megmenteni a kutatókat. Először ötven arab lóháton rohanta volna meg az oroszlánokat, azután száz néger dárddákkal rendezett volna oroszlánvadászatot, majd mindeme rémségek hetetözéséül egy fiatal lány repülőgépről ejtőernyőn szállt volna le az oázisra, gyorsítózó puskával a kezében. Lett volna végül sivatagi felhőszakadás, élethű világitási effektusokkal.

Daj van az oroszlánokkal

Az oroszlánokat betanítottuk, hogy a szereplők megkerülésével rohanjanak át a porondon és az egyik szikla mögött csoportosuljanak, ahol már várta őket a vacsora. A sajtófőpróba remekül si-

sisakokat árultam, amelyeket puszkagolyó lyukasztott át. Azzal a jótállással vetétek, hogy a megviselt sisakokat a harcmezőkön szedtem össze. Egyetlen honfitársam sem jött rá, hogy a sisakokat nem feltétlenül harc közben kellett átjárnia golyónak.

— A háború után haza akartam térni Amerikába, de a Salle Wagram tulajdonosa minden pénzemét kölcsönkérte és a végén adósságai fejében nekem adta a sportcsarnokot, ahol dolgoznom kellett, hogy a pénzemet viszontlássam. Egy népszerű francia boxbajnokot szerződtettem, aki már tízenkét ellenfelét kiütötte. Ellenfele egy ismeretlen amerikai volt és a jegyek nem fogytak. De az amerikaival megíhvattam a francia tízenkét legyőzött ellenfelét azzal, hogy tanui legyenek a diadalmas francia boxoló legyőzésének. A közönség felháborodott és széklykapkodta a jegyeket, hogy tünstessen a beképzelt amerikai ellen, akit a francia a negyedik menetben könnyűszerrel kiütött.

került, az újságokban gyönyörű dicséreteket kaptam és már arról álmodoztam, hogy két hónapra át műsoron tartom az oroszlánvadászatot. A premier estéjén azonban végzetes meglepetések zuhantak ránk: amikor az oroszlánok megjelentek a színen, nem rendeztek versenyfutást a sziklák felé, ahol vacsorájuk várta őket, hanem megálltak a porondon, kényelmesen nyújtózkodtak és barátságosan ásítottak. Hiába lövöldöztek az arabok és rohamoztak dárddákkal a négerék, a barátságos fenevadak nem kotródtak a harc színteréről. Mint később kiderült, embereim tévedésből az előadás előtt ketrecekben megettették az oroszlánokat és másnap egész Párizs rajtam mulatott. Az óriási reklámmal beharangozott, költséges attrakció másnap már nem szerepelt műsoron. Az elsieltett oroszlán-étezés kétszázezer frankomba került... Az oroszlánokat felajánlottam az állatkertnek, de egyik sem kért belőlük. Végül több ezer frankot fizettem egy állatkereskedőnek, hogy csak szabadtsion meg a rosszlelkű statisztériától.

Ezek után csak természetes, hogy Dickson mester hadat üzent az elsőtétített estéknek és újabb ötletekkel akar közönséget toborozni attrakcióihoz.

Gergely István

Apraja nagyja
örömmel vásárolja karácsonyra
„BOMBIR”
csokoládé-bonbont
Nagyvárad, Aurel Lazar utca 4.

Közgyűlést tartott az Újságíró Nyugdíjintézet

Bucurestiből jelentik: A Társadalombiztosító Intézet keretei között felállított Újságíró-Nyugdíjintézet vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel tartotta meg évi-közgyűlését a Társadalombiztosító bukaresti palotájának dísztermében. A közgyűlésen nagy számban jelentek meg az egyesület tagjai. Népes küldöttséggel képviseltette magát a Népkisebbségi Újságíróegyesület is Sárkány Gábor központi elnök és Végh József kolozsvári csoportelnök vezetésével. Az Erdélyi Román Szindikátust dr. Buteanu Aurel képviselte. A közgyűlésen Stelian Popescu elnököt. Elnöki megnyitójában rámutatott a nyugdíjintézet nagy jelentőségére és arra a fontos szerepre, amelyet az intézet az újságírók életében betölt.

A többi felszólalók is hangsúlyozták az intézmény jelentőségét és méltatták a kormány elhatározásának szociális mélységét, amikor az újságírói nyugdíj mellett az írók nyugdíjáról is gondoskodni kíván. Vladescu S. indítványára a Társadalombiztosító Intézet fokozott figyelemmel kíséri az újságírók bejelentését a nyugdíjintézetbe és figyelmeztette a vidéki újságíróegyesületek vezetőit, hogy gondoskodjanak az összes újságíróknak beiratásáról az intézetbe. A törvény ugyane szigoruan előírja, hogy a nyugdíjintézetnek minden hivatásos újságíró tagja kell legyen. Ezután a választások következtek. A közgyűlés Stelian Popescu elnök zárószavaival ért véget.

Karácsonyi és újévi ajándéktárgyak,
valamint előírással hátizsákok és sport
cikkek legolcsóbban beszerezhetők

HAVRANEK cégnél

Nagyvárad, Bulevardul Regele Ferdinand No. 12

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Nagyvárad, H. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 4
negyedévre 225, egy hónapra 75 lei.
Külföldön: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
P, egy hónapra 5 P. Vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem örünk meg és nem adunk
vissza.

Új pápai prelátsók az erdélyi római katolikus egyházmegyében. Kolozsvárról jelentik: Vatikánvárosból a bucarestii apostoli nunciaturán keresztül érkezett értesítés közli, hogy XII. Pius pápa Dr Boga Alajos kanonokot, az Egyházmegyei Tanács igazgatóját, továbbá Gajdát y Béla püspöki irodaigazgatót kinevezte pápai prelátsókká. Dr Boga kanonok két év óta előadója az Egyházmegyei Tanácsnak, s igen fontos átszervezési feladatokat oldott meg e működési körében. Előbb a kézdívásárhelyi római katolikus főgimnáziumnak volt igazgatója. Gajdát y Béla még Majláth püspök idejében, 1924-ben lett püspöki titkár, azután a püspöki iroda igazgatója és pápai kamarás. Különösen nagy az egyházi jogi képzettsége és az egyházi adminisztrációban való jártassága, mellyel már a harmadik püspököt szolgálja.

KISEBBSÉGI ÉRTEKEZLET AZ ARCVONAL MINISZTERIUMÁBAN. Bucurestiből jelentik a rádió hírszolgálat: Tegnap a Nemzeti Újjászüléti Arcvonal miniszteriumában fontos értekezlet volt, amely a kisebbségekre vonatkozó megállapodásokat tárgyalta. Az értekezleten résztvettek Giurescu, a Nemzeti Újjászüléti Arcvonal minisztere, dr Silviu Dragomir kisebbségi miniszter, valamint a Nemzeti Arcvonalba tömörült összes kisebbségek képviselői.

A PARASZTMALMOK CSAK KÜLÖN ENGEDÉLYEL SAJTOLHATNAK ÉTEL-OLAJT. Bucurestiből jelentik: Mint ismeretes, a pénzügyminisztérium az olajsajtoló malmokat is két kategóriába osztotta: kereskedelmi és vámsajtólásra (ugynevezett parasztmalom). Most egy újabb miniszteri rendelet jelent meg, amely szerint a parasztmalmok csak akkor kezdhetik meg a háztartási használatra szolgáló ételolaj vámsajtólását, ha erre külön engedélyt kérnek. Az engedélyeket a pénzügyminisztérium adja ki.

Egyharmadával csökkent a rum- és likőrfogyasztás. A romániai likőrgyárosok a rum- és likőrfogyasztáshoz felhasznált szesz fix illetékének megállapításával kapcsolatban, amint közöltük, memorandummal fordultak a pénzügyminisztériumhoz, amelyben az új rendszer enyhítését kérték. A gyárak a memorandumban foglalt kérés gyors elintézésére kaptak ígéretet, azonban eddig semmiféle intézkedés nem történt. Szakkörök szerint, a likőr- és rumfogyasztás az új forgalmi adó rendszer, illetőleg fix illeték következtében jelentős mértékben visszaesett. A fogyasztás csökkentését szakmai körök 30-35 százalékra becsülik.

Elárverezték a nagysomkúti villanyüzemet. Nagysomkútról jelentik: A közeg villanyüzeme, annak idején részvénytársaságként alakult meg, az utóbbi időben pénzügyi zavarokkal küzdött. Ezek a zavarok és a közterhek olyan súlyos következtetéseket róttak a vállalatra, hogy az végül is az üzem elárverezéséhez vezetett. A napokban lefolyt hatósági segédlettel megtartott árverésen a villanytelep a legjobbat ígérő Banca Choranak tulajdonába ment át. Ertesülésünk szerint azonban az említett bank az üzemet a községnek szándékozik átadni és így minden remény meg van arra, hogy Nagysomkútnak villannyal való ellátása a továbbiakban semmilyen zavart nem fog szenvedni.

Új szigurancafőnök Temesváron. Saját tud. Ramneantiu Márius volt szigurancafőnök, aki most mástól évig a prefekturán teljesített szolgálatot, viszatért a rendőrség szolgálatába s újra átvette a szigurancahivatal vezetését.

Vacsora egy német újságíró tiszteletére. Bucurestiből jelentik a rádió hírszolgálat: Tegnap este az Athene Palaceban vacsorát adtak Bucurestii közéleti- és sajtó előkelőségei a vendégként Bucurestiben tartózkodó H. Müller publicistának, a Hamburger Fremdenblatt hatalmas német organum főszerkesztőjének tiszteletére. A vacsorán megjelentek dr Vaida-Voivod Sándor királyi tanácsos, volt miniszterelnök, Giurescu, a Nemzeti Újjászüléti Arcvonal minisztere, Wilhelm Fabricius bucarestii német követ és még számosan a közélet ismert személyiségei közül.

A KÖZHIVATALOK MUNKARENDJÉNEK ÜNNEPI BEOSZTÁSA. Bucurestiből jelentik a rádió hírszolgálat: A miniszterelnökség hivatalosan közli, hogy az összes közhivatalokban az ünnepi szünetek beosztása a következőképpen alakul: A hivatali munka december 22-én délután fél 2-ig tart. Ez időponttól kezdve december 28-án délután 3-ig szünet van. A továbbiakban 28-tól 31-ig munkanapok, ettől január 2-ig ismét hivatali szünet, majd 2-től 4-ig illetve január 8-ig a hivatalok fontosságához mérten osztják be a hivatali szüneteket.

ÚJ SZENTSZÉKI TANÁCSOSOK. Temesvár. Saját tud. Pacha Ágoston dr megyéspüspök Kleits József orsovai, Muzár Antal buziási és Lichtenberg Rezső deltai plébánosokat érdemeik elismerésül szentszéki tanácsosokká nevezte ki. Az új szentszéki tanácsosok igen tevékeny tagjai az egyházmegyének.

Zürichi zárlat. Párizs 9.97 fél, London 17.60, Newyork 445.87, Brüsszel 74.25, Milánó 23.50, Amsterdám 236.87, Berlin 178.62, Szófia 530, Belgrád 10, Bucurestii 330.

Karácsonyi teadélután a nagyváradí Katolikus Legényegyletben. December 26-án, karácsony másodnapján délután 5 órai kezdettel rendezte meg szokásos téli teadélutánját Alexandriutcai székházának emeleti helyiségeiben a legényegylet ifjusága. A rendezés kitűnő zenéről gondoskodik s a teadélután előreláthatólag ismét kedves, családias mulatsága lesz a szórakozni szerető ifjuságnak. Külön meghívókat a teadélutánra nem bocsátanak ki.

Visszaélések a margittai postán. Nagyvárad. Saját tudósítónkól. A posta nagyváradí vezérigazgatóságához hetekkel ezelőtt jelentés érkezett, hogy a margittai postánál szabálytalanságok történnék. A jelentések alapján a posta vezérigazgatósága vizsgálatot rendelt el s a vizsgálat során 375 ezer lei hiányt találtak. Miután Toader Octavian, a margittai posta főnöke nem tudott kielégítő felvilágosítást adni, elmozdították állásából és a vizsgálat eredményét áttették az ügyészségre. Az ügyészség büntügyi zárlatot rendelt el Toader vagyonára. A zárlatot a postamester vaskóhi ingatlanára is kiterjesztették. A vizsgálat még folyik.

Agyonverték egy vaskóhi gazdát. Nagyvárad. Saját tudósítónkól. A vaskóhi csendőrség jelentése szerint Colabur Petru és Vasile dumbroveni földművelek lapáttal agyonverték Andru Justin falubeli gazdát. A tetteseket letartóztatták.

Szerelémfáltésből gyilkolták meg a tizenéves falusi leányt. Nagyvárad, Saját tud. Lapunk tegnap számában beszámoltunk arról, hogy az édesdi járásban fekvő Poenaru községben Bra de a Mária 18 éves szolgálólányt meggyilkolták. Újabb jelentés szerint a csendőrség elfogta a cselédány gyilkosát egy kiskoru falusi legény személyében. A nyomozás adatai szerint a kiskoru legény féltékenységből követte el a gyilkosságot. Letartóztatták és átadták az ügyészségnek.

NAGY TÜZ PUSZTÍTOTT EGY IASIMEGYEI VÁROSKÁBAN. Bucurestiből jelentik: Az elmúlt éjszaka nagy tüz pusztított a Iasimegyei Iloaici városkában. Este tíz óraker hatalmas lángok borították el a városka közepén fekvő Iancu dr féle gyógyszerár tetőzetét. Félórán belül az egész épülettüz átterjedt a szomszédos házakra. A Iasiból kiszállt tüzoltók s a helyi tüzoltók működését megbénította a vízhiány s a kutak befagyása. A lakosság között hatalmas pánik tört ki. Mindenki kiszállította butorait s értékeit az utcára. A legutóbbi jelentés szerint a tűzveszben teljesen megsemmisült a gyógyszerár s öt másik épület is veszélyben forog.

BARAN CORIOLAN DR LETT TEMESVÁR ÚJ FŐPOLGÁRMESTERE. Temesvár. Saját tud. Baran Coriolan dr volt belügyi államtitkárt királyi rendelettel Temesvár főpolgármesterévé neveztek ki. Thieran Emil eddigi főpolgármester, mint alpolgármester működik tovább.

Súlyos szerencsétlenség a sepsiszentgyörgyi dohánygyárban. Súlyos kimenetelű szerencsétlenség történt az elmúlt nap a sepsiszentgyörgyi dohánygyárban. Axente Lenuta 29 éves dohánygyári munkásnő az egyik levélvágó gépet tisztogatta. A gép belekapott a szerencsétlen asszony hajába és magával rántotta. Amíg a gépet leállították, a szeletelő és fogaskerék súlyosan összeroncsolta Axente Lenuta fejét, vállát és jobb karját. Azonnal beállították a megyei kórházba, de életbenmaradásához kevés a remény. A vizsgálat megindult.

Két falat törtek át a betörők — eredmény nélkül. Temesvár. Saját tud. Csak a napokban történt, amint annak idején jelentettük, hogy ismeretlen betörők egy fal felbontása után behatoltak a Román Hitelbank helyiségébe, de kénytelenek voltak zsákmány nélkül távozni. Most újra felbukkantak a falitörő betörők. Groszmann Sándor gyárvárosi bórkereskedő üzletébe akartak ezúttal behatolni. Ez az üzlet a gyárvárosi szerb hitközség palotájában van. A betörők valahogy az épület pincéjébe jutottak, ott attörtek egy falat, hogy az üzlettel kapcsolatos pincehelyiséget elérjék. Azonban tévedésből Bontila János dr kerületi tisztiorvos pincenelyiségébe kerültek. Mikor a tévedésüket észrevették, még egy falat törtek keresztül. A Groszmann-féle pincében azonban mihez sem foghattak: a pincehelyiséget az üzlettől hatalmas vasajtó választja el. A betörők tehát innen is eredmény nélkül voltak kénytelenek eltávozni. Hír szerint, a rendőrség a falbontó betörők nyomában van.

TÜZ ÉRTETT KI EGY BUCURESTI ÉJJELEI MENEDÉKHELYEN. Bucurestiből jelentik: Kedden délután tüz ütött ki a Regina Maria színház melletti épületben, ahol éjjeli menedékhely van. Néhány perc alatt a lángok elborították a tetőzetet. A helyszínre azonnal megérkeztek a tűzoltók. A tüzet vagy rövidzárlat, vagy pedig kéménytüz okozta. A társaságkocsik és a villamosok a tüzeset miatt néhány órára megváltoztatták utirányukat. A lángborulat pedlason a menedékhely élelmiszerkészletét tartották. Három tüzoltó állomás személyzete, több ezer kivánsi asessztálása mellett kezdte meg az oltási munkálatokat.

Szatmármegyei híradó. Saját tud. A nagybányai adóhivatal közlése szerint a december havi nyugdíjak kifizetésére a bánya városban csütörtökön, pénteken és szombaton kerül sor. Legközelebb szombaton folyósítják ebben a hónapban a deremberi nyugdíjat. — Szinérváralján özv. Nagy Lajosné 87 éves asszony egy csaláji repatvarból kifolyólag annyira elkeseredett, hogy mérget ivott. Orvost hívtattak, aki azonban már nem tudta az életnek megmenteni. — Részletesen beszámoltunk arról, hogy a nagybányai rendőrség nyomozást indított egy ismeretlen koldus halála ügyében. Megállapították, hogy a koldust Talpos Jánosnak hívták és nagyszegű kölcsönök kihelyezésével foglalkozott. Így Catuneanu vendéglősnak is adott kölcsönt. Talpos a Catuneanu vendéglőjében halt meg. Most kiderült, hogy Catuneanu is tartozott a kolduláshól élő, egyébként gazdag embernek és a vendéglős kivette a halott zsebéből az adósságlevelet. A nyomozás tovább folyik. — Szatmáron újra megalakult a nagymultu Filharmonikus Társaság. — Az ügyészség meglepetészerű házkutatást rendezett a Dáciában berendezett rulett-szobában. Megállapították, hogy a tárgyulett helyett pénzrulettet játszottak. Az ügyet híroság elé jutatták, amely gyorsított eljárással itélkezik. — A hatóságok közbejöttével elárverezték a nagysomkúti villamosüzemet. A villamosmű fizetési zavarokkal küzdött. A részvénytársaság nem tudott megküzdeni a közterhakkal és ennek lett a következménye az üzem elárverezése. A villamosművet az egyik bank vette meg, amely — hír szerint — a községnek adja át. — A szatmári törvényszék karácsonyi szünete december 23-án kezdődik és jan. 7-ig tart. — A munkügyi a feltűgyelőség karácsony előtt a munkanélküli magántisztviselőknek és munkásoknak munkanélküli segílyt oszt ki.

Szolgálatos gyógyszerárak Nagyváradon:

Csütörtökön Nagyváradon a következő gyógyszerárak tartanak szolgálatot:

„Szent Antal” Bv. Reg. Ferdinand. Tel. 13-55.
„Kigyó”, Piata Regina Maria. Tel. 29-63.
„Csillag”, Str. N. Iorga 1. Telefon 25-51.
„Aranykereszt”, Piata Unirii (Zsigmondovits és Barla). Telefon 28-52.
„Diana”, Str. Astra No. 18. Telefon 32-57.

Karácsonyra „Boulevard” cukorkaüzletben

ismét vásárolunk, mert nagy választék mellett olesón frisset és a legjobbat kapjuk
Tulajdonos: IFJ. PETROVICI MIHALY Nagyvárad. — Horbátz uridivat mellett.

* Romlott ételek okozta mérgezéseknél a gyorsan és biztosan ható természetes „Ferenc József” keserűvíz azonnali használata — egy vagy két pohárral — rendkívül fontos segédeszköz. Kérdezze meg orvosát.

Temesváron is fizetik a decemberi nyugdíjakat. Saját tud. A pénzügyigazgatóság nyugdíjosztálya a decemberi nyugdíjakat szerdán és csütörtökön folyósítja, úgy hogy a nyugdíjasok Temesváron is karácsony előtt kaphassák meg illetményeiket.

Milyen romániai árucikkeket keres a külföld. Bucurestiből jelentik: A Külkereskedelmi Szervező és Támogató Igazgatósághoz külföldről a következő romániai árucikkekre érkeztek be érdeklődések: Dánia: Vegyitermékek. Svájc: Péri és női szövetek, világító olaj, repceolaj, növényi olajok. Franciaország: Ozokerit, papírpép, épületfa, Palesztina: Ezer tonna szén. Svédország: Szalámi, fekete ikra, férfi gyapju harisnya, selyem női harisnya, húskonzervek, gyümölcskonzervek. A fentiekkel kapcsolatban a Külkereskedelmi Szervező és Irányító igazgatóságnál (Directiunea Organizării și Incurajării Exportului, București, Calea Victoriei 100.) kaphatók közlelbi információk.

Kitűnő eredménnyel zárult a váradvelencei Katolikus Nőszövetség karácsonyi kiállítása. Kedden este ért véget a váradvelencei Katolikus Nőszövetség karácsonyi kiállítása. A kiállítás olyan nagy erkölcsi és anyagi sikerrel zárult, amelyre a vezetőség nem is számított. A város közönsége anyagi erején felül támogatta a kiállítást, mert átértékelte a jótékony célt. A kiállítás jövedelmét szegény iskolás gyermekek felruházására fordították. A kiállítás zárónapján este 7 órakor bensőséges ünnepség keretében osztották ki az ajándékokat. A rövid műsor keretében Wallner Atika verses köszöntőben üdvözölte a megjelenteket, majd Lakatosné Demkó Böske alkalmi verseket szavalt nagy siker mellett. Ezután Halász Gyula c. apátkanonok, plébános meleg, közvetlen szavakkal köszöntö meg a hívek támogatását és buzdította a gyermekeket, hogy legyenek hálásak jötevőikkel szemben. A nagy számú közönség lelkesedéssel ünnepelt az ősz lekipásztort, aki fáradhatatlan buzgósággal dolgozik, irányítja és vezeti a váradvelencei plébánia ügyeit.

DIANA

megelőzi a betegséget.

Tolvaj cigányok félholtra vertek egy erdőrt. Nagyvárad. Saját tud. Szőnyi György érkörtvélyesi 57 éves erdőrt fatolvaj cigányok megtámadták és összeverték. A köteleességteljesítő erdőrt hátréncörtést és lábtörést szenvedett, ezenkívül mellkasán is súlyosnak megsejtült, úgy hogy élethenmaradásához nincs remény. A támadó cigányokat a körtvélyesi rendőrség elfogta.

A katonák karácsonyi ajándéka. A nagyvárad városához a polgármesteri hivatal által kibocsátott felhívás sikerrel járt és a katonai behívottak részére igen sokan adnak bort és cigarettát. Eddig a következő adományok futottak be: Cigarettaát adott: az ortodox román nők Nemzeti Egyesülete 1200 db plugárt, Központi Vaakereskedés, Stern József 1000 National, dr Hasas Alexandru egészségügyi főfelügyelő 700 darab Nationalat, Petre A. Petre városi tisztviselő 200 db Nationalat. — Bort adományoztak: dr Farkas Adorján 300 litert, Neagu Traian 200 litert, Mizeri Rend 100 litert, Cooperativa Oradeană 100 litert, Tausig Edward 80 litert, Heller Izidor és Pia 60 litert, Dragos Dumitru 50 litert, Unió Likörgyar 50 litert, Kutoak László 50 litert, Azuga vendég 50 litert, dr Demetrovics Elek 30 litert, Meer Kálmán 30 litert, Kovács István 25 litert, Ravasz Miklós 20 litert, Mezey János cég 20 litert, Gáll Gábor 10 litert, Fülöp István 10 litert, dr Kaczián Kálmán 10 litert, Kék Macska vendég 10 litert, Hatiegan Juliu 5 litert. — Itt írjuk meg, hogy Hasas Sándor állatorvos, egészségügyi főfelügyelő 12.000 db plugárt és 2000 db Nationala cigarettát adományozott a 34-ik tüzérezrednek, hogy azt karácsony ünnepén osszák szét a katonai zónában szolgálatot teljesítő csapatok között.

Karácsonyra ismét

Petrovici csokoládégyár

üzleteiben vásárolunk, mert nagy választék mellett olcsón frisset és a legjobbat kapjuk
Fióközletek: STR. ALEXANDRI 26 — 28. — BULV. REG. FERDINAND 6

Betörők jártak egy nagyvárad rodönygyárban. Nagyvárad. Saját tud. Az elmúlt éjszaka betörők jártak a Grünvald féle rodönygyár raktárában és mintegy hatvanezer lei értékű árut vittek magukkal. A rendőrség rövid néhány óráns nyomozás után elfogta a tetteseket Csibi János és Kátró János rovottmultu egyének személyében. Az ellopott áru hiánytalanul megkerült.

A nagyvárad kereskedők légvédelmi tanfolyama. A Kereskedői Tanács közli: A kereskedők és hozzátartozók részére ma, csütörtökön este fél 9 órai kezdettel tartják meg a légvédelmi előadást. Ujabban kiadott rendelkezés értelmében a zöldszínű hivatalos könyvecskéket nyomban előadás után fogják lebélyegezni az illetékes hatósági közegek. A könyvecské még ma este 7 óráig átvehető hivatalos helyiségünkben. Az előadáson meg nem jelenők mulasztását a megbízott hatósági közeg bejegyzti a nyilvántartási könyvbe és ez súlyos következményt, szigorú büntetést von maga után.

**fejfájás
ellen
Beretvás
parzilla!**

Csak 600 leies gázlárcot vásárolhatnak a vállalatok alkalmazottaiknak. A különböző vállalatok részéről a közelmúltban kérdéseket intéztek az UGIR központjához, az ugynevezett népies gázlárcokkal kapcsolatban. Ezekre az érdeklődésekre az UGIR körlevélben válaszolt, amely szerint a 600 leies gázlárcokat az aktív polgári lakosság részére szánták és ennek sorába tartoznak az alkalmazottak is. Így tehát az alkalmazottak a maguk használatára csak ezt a típusú gázlárcot szerezhetik be. A népies gázlárcot, melynek ára 380 lei, a lakosság többi rétegeinek szánták. Ezeket a gázlárcokat az alkalmazottak is megvásárolhatják, de csakis családtagjaik részére. Így tehát azok a munkások, akik alkalmazottak részére 380 leies gázlárcot rendelnek, kihágást követnek el, amit büntetnek.

Kedves karácsonyfaünnepség. A temesvári római katolikus fiugimnáziumban vasárnap délután igen hangulatos karácsonyfaünnepséget tartottak a növendékek. Miután az énekkar Bieser Vilmos tanár vezetése alatt elénekelt a Királyhimnusz, Fekete Sándor IV. o. tanuló beszámolt a Fraternitas iskolaszövetkezet célkitűzéseiről és eredményeiről és Szalai Ferenc I. o. tanuló Goga egyik költeményét szavalt. Két karácsonyi ének után Tóth Pál IV., valamint Lovász Andor és Taranek Alfréd II. o. tanulók Jókai „Melyiket a kilenc közül” című karácsonyi történetét olvasták fel, melyen meghatva a hatalmas piarista disztermet zsufolásig megtöltő közönséget. Ezután Márki Zoltán I. o. tanuló kivált kellemes ünnepeket a szülőknak, tanároknak, iskolaszövetkezetnek, jötevőknek és a tanulóknak. Majd Rajka Géza dr igazgató emelkedett szólásra. A boldogság a béke, a béke záloga pedig a szeretet, az iskola jövőépítő intézmény — mondotta az igazgató — s csak akkor lesz örök karácsony, ha minden iskolában a szülők gyermekeiket s a tanárok tanítványait meleg, áldozatos szeretettel szeretik. Ez viszontszeretetet vált ki, ami a lelkek finomodását vonja maga után. Ezután Ohornik Etel és Rohrer Károly tanárok a tanulók és a jelenlevő gyermekek közt édeségeket osztottak szét. Kayser Lajos pápai prelátus, nagyprepost, mint az iskolaszövetkezet elnöke mondott köszönetet a tanári kar odaadó munkájáért s az iskola pártolására buzdította a megjelenteket. A nagy nevelő hatású ünnepség két régi karácsonyi énekkel zárult.

Tizenöt éves hős

Nehez csomagot cipei utánam az egyik nagypiaci fűszerüzlet kis tanulója. Karácsonyra készülök, nagyon kívágtam a rezet, sok mindent összevásároltam, de a gyerek váltig biztat, hogy ne féljek semmit, bírja ő. Olykor mégis megáll, hogy kifújja magát és a másik vállára helyezi át a terhet... Tizenöt éves lehet az egész fiúcska; kék szeme, piros pozsgás, kerek, magyar arca van, de szürke köpenye alatt még nem feszülnek a fejlődő kor izmai. Már este van, bakancsa alatt meg-megloccsan a piactér sara s ködudvaros villanylámpák fényében igyekszünk hazafelé.

— Sokáig kell még menni? — kérdezi az első saroknál.

— Mindjárt otthon vagyunk, — felelem. — Sietős talán a dolgod?

— Nem. De ma még nagy útat kell megtennem.

— Hová?

A fiúcska megáll, ismét megigazítja a csomagot a vállán, szinte lecsúsz, de idejében utána lép. Kedvem volna átvenni tőle az erejét meghaladó terhet, de annyira megdöbbsz a válsza, hogy elfelejtem az egész vásárolmányt és mindennél fontosabb lesz nekem a kis fűszeres tanulófiú.

— Fugyvásárhelyre megyek, — mondja egyszerűen, mintha ennél magától érthetőbb dolog már nem is volna a világon. — Kint lakom a vásárhelyi hegyen s zárás után minden nap hazagyalogolok, reggel pedig visszagyalogolok ismét.

A vásárhelyi hegy hatnyolc kilométerre van Nagyváradtól. Kegyellenül rossz út vezet oda; feneketlen sár, elhagyatottság, négyöt kilométeren át sehol egy lélek. És a kis tanulófiú egyedül baktat haza este és egyedül jön reggel munkahelyére, ahol egész nap szinte megszakítás nélkül dolgozik.

— S nem tudsz bent a városban szállásra tenni szert?

— Az pénzbe kerülne, — feleli. — És én szegény vagyok.

Nézem a gyereket, ahogy a nagy csomaggal kitartóan poroszkál mellettem. És hős arányokat kezd ölteni szememben a tizenöt éves fiú.

— Menyit gyalogolsz naponta?

— Három-négy órát. Ha jó az út, gyorsabban haladok. Most, hogy nagy a sár, több mint két órába beletelik este és ugyanannyiba reggel... Zárás után félkilenc tájban indulok el s fél tízenegy körül érek haza. Akkor megvácsorázom, lefekszem és hajnali félhatkor már úton vagyok megint, hogy idejében érkezsem a nyitáshoz.

— S bírod ezt a nagy erőfeszítést? Nem érzed kimerültnek magad?

— Én erős vagyok, — mondja büszkeséggel a hangjában.

— S nem félsz egyedül a hosszú úton? Nem félsz az útonállóktól?

— Miért támadnának meg?... Mit vehetnek tőlem el?

— És ha farkasok rohannak meg? Ha hóvihar lep meg az éjszakában?

Elgondolkodik. Igen, ez lehetséges ilyenkor, télnél idején. De más megoldást mégsem talál. Neki kell vágnia naponta kétszer az út viszontagságainak, esőben, fagyban, havazásban; vállalnia kell a fáradságot, a küzdelmet, a veszélyt, mert ember akar lenni, fel akar szabadulni két esztendő múlva s be akar kerülni a magyar kereskedők sorába, amely sehol sem oly gyér, mint itt, Nagyváradon.

És ahogy elképzelem a zord idők kis vándorát, a szegény falusi fiúcskát, amint a jövő álmaival szívében egyedül bandukol az ősi esőben, a téli fergegben, megdöbbsz és szomorúan vetem fel a kérdést: Hát nincsenek nekünk társadalmi szervezeteink, amelyek felkeresik és gyámolítják a tisztességes kenyérkeresetre készülés e szerény kis harcosait? Nincsenek intézményeink, amelyek megkönnyítsek küzdelmüket és otthoni teremtenek nekik?

A fugyvásárhelyi kis fűszerestanonc bizonyára nem az egyedüli, aki egész tanonccideje alatt ilyen nehéz vándorlások árán, tisztán a maga erejére utalva törtet a cél felé. (j. b.)

Adventi hangulat egy földalatti német fedezékben, a nyugati fronton

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Két újdonságot mutat be a Thalia a karácsonyi ünnepek alatt Nagyváradon

Nagyvárad közönsége örömmel veszi tudomásul, hogy a Thalia ez évben sem hagyja szórakozás nélkül. A Thalia együttese gondoskodik arról, hogy ez évben is legyenek színházi előadások karácsonykor. Általában az a szokás a színházaknál, hogy karácsonykor azokat a darabokat tűzik műsorra, amelyek az év folyamán karácsonyig a legnagyobb sikert aratták. A Thalia azonban a karácsonyi ünnepek alatt két újdonságot mutat be, amivel a karácsonyi műsort nemcsak szórakoztatóvá, de egyben igen nivóssá is teszi.

Az első újdonság Dickens világsikert aratott vigjátéka, a Házitündér, amelyben városunk közönségének is alkalma lesz gyönyörködni. A hetek óta tartó próbák és Tóth Elek hozzáértő és gyakorlott rendezői keze a biztosítékai annak, hogy a Házitündér nemcsak az ünnepek de a szezon egyik legelragadóbb előadásai közé fog számítani.

A második bemutatott ugyancsak vigjáték. Szerzője Barry Connors egyike a legjobb amerikai vigjátékíróknak. A címe: Fruska. A vigjátékot, amelyet az együttes Kolozsvárott is hatalmas sajtó és közönségsiker mellett adott: többször elő városunk közönsége is igen nagy érdeklődéssel várja.

A Thalia igazgatósága ezúton közli a t. közönséggel, hogy az új helyárok a következők:

Rendes esti helyárok: Nagypáholy 365, 5 személyes kis páholy 315, zsöllye 83, kórszék 70, támlásszék 48, erkély 38, zártzék 30 lei.

Délutáni olcsó helyárok: Nagypáholy 260, 5 személyes kispáholy 210, zsöllye 50, kórszék 40, támlásszék 30, erkély 28, zártzék 22.

Tekintettel arra, hogy szerdán este 9 órakor a Fruska c. vigjáték a 9-ik számú premíer bérletben megy, kérjük az igen tisztelt bérletűnket, hogy új bérletszelvényeiket folyó hó 26-án, kedden déli 12 óráig sziveskedjenek a pénztárnál kiváltani, ellenkező esetben a pénztár tovább a bérlet jogait fenntartani nem tudja.

A THALIA KARÁCSONYI MŰSORA:

December 25-én, hétfő délután 3 órakor: **Boldog órák.** (Olcsó helyárral.)

Hétfőn délután 6 órakor: **Házitündér.** (Dickens világhírű vigjátéka. Főszereplők: Tóth Elek, Beness Ilona, Kovács Kató, Havadi Nagy Ilonka, Járay Teri, Tihanyi Magda, Senkál-szky Endre, Bodó György, Perényi János.)

Hétfő este 9 órakor: **Házitündér.** (Premier bérlet 8. szám.)

December 26-án, kedd délután 3 órakor: **Boldog órák.** (Olcsó helyárral.)

Kedd délután 6 órakor: **Házitündér.** (Rendes helyárral.)

Kedd este 9 órakor román előadás.

December 27. szerda délután 6 órakor: **Házitündér.** (Rendes helyárral.)

Szerda este 9 órakor: **Fruska.** (Barry Connors óriási sikerű vigjátéka. Zagon István fordításában. Rendező: Tóth Elek. Főszereplők: Beness Ilona, Kovács Kató, Havadi Nagy Ilonka, Járay Teri, Tóth Elek, Perényi János, Senkál-szky Endre.) Premier bérlet 9-ik szám.

December 28. csütörtök este 9 órakor: **Fruska** — Jegyek a fenti előadásokra elővtélben szerdától kezdődőleg már válthatók a színház baloldali elővételi pénztáránál naponta délelőtt 11-1-ig és délután 4-8-ig.

Ajándékok

nagy választékban már 20 leitől feljebb

Hans Gierling

órák és ékszerésznél
Nagyvárad, Parcul Traian 6.

Veszek ékszereket és cserélek régi tárgyaikat újakra.

Erdélyi színészekből alakult meg az első frontszínház

Német lapokban olvassuk, hogy a nyugati fronton levő német katonák szórakoztatására kitűnő színészekből frontszínház alakult, amely már meg is kezdte működését. A világháború idején is a németek alakítottak először frontszínházat s erre a mintára alakult meg 1917 április havában a magyar frontszínház is, mégpedig túlnyomórészt erdélyi színészekből. Ennek a magyar frontszínháznak Komjáthy János volt az igazgatója, aki akkor a Brassó—kassai színházakat igazgatta s elsőrangú szakember volt. A társulat tagjai között szerepeltek: Zilahy Gyula, a debreceni színház volt igazgatója, D. Nagy Gyula, Izó Miklós, Gózon Béla, Rogoz Imre, Pázmán Ferenc, Bretán Miklós (ma a kolozsvári opera főrendezője), Sebestyén Károly, aki Temesvárt szerepelt sokáig, Kondor Ernő, az Erdélyszerte ismert hegedűművész-színész, Máty Károly karnagy, Makay Margit, Batizfalvy Elza, aki az első állandó váradi színtársulat művésznője volt, Kerényi Irén szintén itt volt primadonna, Komáromi Gizi, Szász Anna és Bálint Béla. Ez az együttes aztán bejárta Volhinia, Orosz-Lengyelország, Szerbia, Montenegró, Albánia és Cattaró hartereit, mindenütt sikerrel szórakoztatva a katonákat.

Nagy karácsonyi könyvvásár!

Lelki élet könyvei:

Bretano: A mi Urunk Jézus Krisztus kinszenvedése	ára 120 L
Biró: Jézus Szive és a kommunizmus	27
Biró: E jelben győzni fogsz	20
Beaudemenon: Elmékedések az evangéliumról I., II., III.	600
Blázovich: A legfájóbb válság	60
Blázovich: A csend mélységei	105
Bangha: Örök élet igéi I., II., III., IV.	390
Bangha: Eucharisztia	234
Brandstein: Etika	172
Berthe: Jézus élete, füve	144
Berthe: Jézus élete, kötve	215
Czapik: Könyörülj rajtunk Uram	45
Csávossy: Együtt a Mesterrel	115
Csávossy: A nagy király nyomdokain	235
Csávossy: Örök igazságok	235
Csávossy: Kereszt és feltámadás	235
Csávossy: Egy élet Jézusért	35
Csávossy: A szeretet nagy titka	110
Csávossy: A boldogság útja	10
Csávossy: Szent József tisztelete	10
Csávossy: Adventi elmékedések	30
Csávossy: Ujjászületés szentsége	60
Csávossy: Kis elmékedések	10
Csávossy: Az idők nagy jele	15
Chesterton: Aquinoi Szent Tamás	108
Dér: Életforrás	90
Dombi: Isten szeretetéről	30
Dombi: Kalauz	35
Dederichs: Szentbeszédvázlatok	72
Drinek: Szabadságot, munkát, kenyeret	115
Erdödi: Szeretettel, szenvedéssel	80
Erdödi: Jézus nyomában	115
Elekes: Krisztust — kenyeret	165
Evetovics: Királyi törvény	140
Esser: Negyedóra a szószéken I., II., III.	270
Eymard: Isteni nagy Szentség	80
Eymard: Szentáldozás életforrás	80
Fattinger: Tanít az élet	244
Faber: Ez nagy Szentség valóban	165
Gálos: Vasárnapok, ünnepnapok	240
Gálos: Isten magányában	58
Gálffy: Istenfiú életünk	186
Gyeressy: Uram nem vagyok méltó	60
Griger: Krisztus helyett követségben	60
Hynek: Krisztus kinhalda	80
Horváth: Tízperces szentbeszéd	85
Hajdók: Királyi élet, királyi vér	90
Horváth: Életépítés	65
Harsányi: Nemporladó kezű király	180
Houder: Mester lábainál I., II., III.	421
Jámbor: Örökméces	55
Jámbor: Szent Ignác víze	7
Keckés: A keresztény társadalmi élet alapelvei	310
Korompay: Örökélet érettségijén	75
Karl: Katolicizmus lényege	108
Kempis: Krisztus követése	72
Kemenes: Keresztény királyi papság	145
Koepgen: A szó hatalma	105
Lemoyne: Don Bosco élete I., II.	470
Lehodey: Isten kezében	120
Lucas: Tabernákulum jénében	105
László: Jézus Szívének iskolájában	30
Láng: A munka tudománya	116
Marmion: Krisztus a lélek élete	180
Müller: Példát adtam nektek	130
Müller: A kereszt diadala	144
Müller: Harmatozatok egek	130
Magdics: Hitelemzések I., II., III.	460
Megyesi: Az isteni kegyelem anyja	90
Menin: Szól az orsi szent	90
Molnár: A szociális egyház az emberért	110
Magdics: Krisztus világossága I., II.	400

Legalább 500 lei értékű rendelés után öt százalék — legalább 1000 lei értékű rendelés esetén tíz százalék kedvezmény dec. 5-től 1940 január 15-ig